

KENNISGROEP EUROPEES STRAFRECHT

NIEUWSBRIEF

december 2016

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de Kennisgroep Europees Strafrecht en Mensenrechten (KESM) van de rechtbank Amsterdam. In de Nieuwsbrief vindt u een maandelijkse selectie van de belangrijkste ontwikkelingen, jurisprudentie, annotaties, artikelen en andere publicaties op het gebied van Europees Strafrecht. Klik op de hyperlinks om naar de documenten te gaan.

In deze Nieuwsbrief komen de volgende onderwerpen aan bod:

- [Artikel 5 EVRM: Motivering en onderbouwing van de beslissing over vrijheidsbeneming; spoedige beslissing op een verzoek om invrijheidstelling](#)
- [Artikel 10 EVRM: Het recht op vrijheid van meningsuiting en de vervolging van een politicus ter zake van o.m. groepsbelediging](#)
- [Artikel 11 EVRM: Begrip 'vereniging' \('association'\)](#)
- [Mensenhandel: Strafbaarstelling artikel 273f, eerste lid, aanhef en onder 3, Wetboek van Strafrecht en het discriminatieverbod](#)
- [Overlevering en de gevolgen van het Petruhhin arrest](#)

ARTIKEL 5 EVRM: MOTIVERING EN ONDERBOUWING VAN DE BESLISSING OVER VRIJHEIDSBENEMING; SPOEDIGE BESLISSING OP EEN VERZOEK OM INVRIJHEIDSTELLING

EHRM 15 december 2016, 40583/15 (Ignatov/Oekraïne)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: pre-trial detention, artikel 5 EVRM, vluchtgevaar, adequate protection from arbitrariness, speedy review.

Ignatov klaagt in de onderhavige zaak voor het EHRM over zijn voortdurende detentie in de zin van artikel 5 EVRM. Klager werd op 4 juni 2013 aangehouden door de politie op verdenking van betrokkenheid bij een roofoverval van een auto die hij vermoedelijk samen met een ander zou hebben gepleegd. Een dag later werd hij door de rechter-commissaris van de *Solonyansky District Court* in voorlopige hechtenis geplaatst tot en met 4 augustus 2013 omdat hij verdacht werd van een ernstig misdrijf, werkloos was, geen middelen van bestaan had, niet in de regio woonde, noch op het adres waar hij geregistreerd stond. Ook werd overwogen dat hij mogelijk zijn procedurele verplichtingen zou ontwijken en zou vluchten voor de rechtszaak. In de maanden erna werd zijn voorlopige hechtenis steevast verlengd. Meestal op dezelfde gronden en eenmaal zonder opgave van redenen. Ook werden om dezelfde redenen meerdere verzoeken tot opschorting van de voorlopige hechtenis afgewezen. Uiteindelijk werd klager op 27 januari 2015 veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf.

Klager klaagt er ten eerste over dat artikel 5 §1 (c) van het EVRM is geschonden, omdat het gerecht dat besliste over zijn detentie in zijn beslissing van 1 oktober 2013 onvoldoende redenen opgaf en dat de nationale wetgeving niet van de gerechten eiste om beslissingen te motiveren of om een maximale duur van de detentie te bepalen. Daarnaast klaagt hij dat artikel 5 §3 EVRM is geschonden, omdat zijn detentie meerdere keren is verlengd op basis van identieke gronden. Tot slot klaagt hij dat zijn verzoek tot vrijlating, ingediend op 27 december 2013 niet eerder behandeld werd dan op 21 januari 2014 en dat een vergelijkbaar verzoek van 15 augustus 2014 niet eerder behandeld werd dan op 4 september 2014, waardoor er niet is voldaan aan het vereiste dat na zo'n verzoek een spoedige beslissing zal worden genomen krachtens artikel 5 §4 EVRM.

Het Hof overweegt dat artikel 5 EVRM, samen met de artikelen 2,3 en 4 in de belangrijkste categorie mensenrechten valt die de fysieke veiligheid van een individu beschermen, waardoor het van groot belang is dat deze rechten worden gewaarborgd. De essentie van dit recht is om willekeurige of onrechtmatige vrijheidsbeneming te voorkomen. In de jurisprudentie van het Hof zijn enkele omstandigheden neergelegd die in overweging genomen moeten worden wanneer een uitzondering op de regel van artikel 5 §1 wordt gemaakt: de limitatieve aard van de uitzonderingen, die strikt geïnterpreteerd moeten worden en die geen rechtvaardiging toestaan op grond van andere bepalingen (artikelen 8 t/m 11 EVRM in het bijzonder) en de constante nadruk op de rechtmatigheid van de detentie, zowel formeel als materieel. *Detention pending trial* is een van de meest voorkomende vormen van vrijheidsbeneming in het kader van strafrechtelijk

onderzoek. Het Hof overweegt verder dat artikel 331 van het Oekraïense wetboek van strafvordering de gerechten verplicht om op verzoek van de vervolging of de verdediging te beslissen over het voortduren van de detentie, maar dat zij niet verplicht zijn redenen op te geven of om een einddatum te bepalen. Artikel 197 bepaalt echter dat het opleggen van detentie een maximumduur heeft van 60 dagen, waar ook aan is voldaan in het geval van de verlenging op 1 oktober 2013. De klager werd namelijk op 26 november 2013 weer voorgeleid. Er werden echter in de beslissing van 1 oktober 2013 geen redenen opgegeven voor de beslissing om de detentie te verlengen, noch werd er aangegeven of de beslissing betrekking had op klager of zijn medeverdachte. Daardoor zijn de gronden voor de verlenging voor de klager altijd onduidelijk geweest. De beslissing van 1 oktober 2013 bood klager dus onvoldoende bescherming tegen willekeur, welke bescherming een belangrijk element is van de 'lawfulness' van de vrijheidsbeneming in de zin van artikel 5 §1. De beslissing van 1 oktober 2013 leidt dus tot een schending van artikel 5 §1 EVRM.

Ten aanzien van artikel 5 §3 EVRM beweert de Oekraïense regering dat de detentie van klager continu gecontroleerd werd door de autoriteiten en elke twee maanden werd geëvalueerd. Het Hof benadrukt dat de vraag of iemands detentie redelijk kan worden geacht, niet *in abstracto* kan worden beoordeeld. Er moet gekeken worden naar de specifieke eigenschappen van de zaak en de redenen die zijn opgegeven om de detentie voort te laten duren. Voortdurende detentie kan alleen gerechtvaardigd worden in een zaak als er specifieke indicaties zijn van een reëel vereiste van algemeen belang dat van groter belang is dan het recht van de verdachte om zijn proces in vrijheid af te wachten. In de onderhavige zaak heeft de detentie van klager bijna een jaar en acht maanden geduurd. De ernst van de verdenkingen en het vluchtgevaar, samen met de later aangevoerde vrees voor collusiegevaar, bleven voor langere tijd dezelfde gronden om de detentie voort te laten duren. Echter, op grond van artikel 5 §3 moet elke vorm van detentie, ongeacht de duur, overtuigend worden aangetoond door de autoriteiten. De argumenten voor en tegen vrijlating moeten altijd ondersteund worden door feitelijk bewijs. Vluchtgevaar mag niet gebaseerd worden op grond van de zwaarte van de te verwachten strafoplegging. Er moeten relevante factoren aangevoerd worden die het vluchtgevaar bevestigen. De redenen die opgegeven werden om de detentie van klager te rechtvaardigen zijn volgens het Hof geformuleerd in te algemene bewoordingen en bevatten repetitieve zinswendingen. Zij duiden niet op een deugdelijke inschatting van de relevante feiten die moesten bepalen of de detentie in verschillende fasen van het proces noodzakelijk was. Bovendien moet na verloop van tijd de voortdurende detentie steeds meer gerechtvaardigd worden, maar de gerechten boden geen verdere toelichting. Daarbij komt dat de autoriteiten op geen enkel moment in het vooronderzoek andere opties hebben overwogen als alternatief voor de detentie. Om deze redenen concludeert het Hof tot een schending van artikel 5 §3 EVRM.

Tot slot voert klager aan dat de rechters 25 resp. 19 dagen nodig hadden om zijn verzoeken tot vrijlating te beoordelen, waardoor sprake is van een schending van artikel 5 §4. De regering voert aan dat die periodes aantonen dat de rechters de verzoeken grondig onderzocht hadden. Het Hof overweegt dat artikel 5 §4 EVRM meebrengt dat de mogelijkheid voor een beoordeling van het opleggen van de detentie snel moet worden verschaft aan de verdachte nadat hij van zijn vrijheid is benomen. Daarnaast moet de beoordeling voldoen aan het vereiste van *due diligence*. Op basis van eerdere arresten, komt het Hof tot de conclusie dat de periodes van 25 resp. 19 dagen voordat er een beslissing werd genomen over de verzoeken tot vrijlating, niet voldoen aan het vereiste van een *speedy review*.¹ Het Hof komt tot de conclusie, dat er ook sprake is van een schending van artikel 5 §4 EVRM.

¹ EHRM 28 november 2000, 29462/95 (*Rehbock/Slovenië*) par. 85-86; EHRM 9 januari 2003 55263/00 (*Kadem/Malta*) par. 44-45.

**ARTIKEL 10 EVRM: HET RECHT OP VRIJHEID VAN MENINGSUITING EN DE VERVOLGING VAN
EEN POLITICUS TER ZAKE VAN O.M. GROEPSBELEDIGING**

Rechtbank Den Haag 9 december 2016, ECLI:NL:RBDHA:2016:15014

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Wilders, vrijheid van meningsuiting, politicus, groepsbelediging, IVUR, artikel 10 EVRM.

In de onderhavige strafzaak staat de verhouding tussen het recht op vrijheid van meningsuiting en de strafbaarstelling van groepsbelediging centraal. Dit proces draait om de vraag of een politicus (Geert Wilders) veroordeeld dient te worden voor een viertal feiten omtrent uitlatingen die hij publiekelijk heeft gedaan over de bevolkingsgroep ‘Marokkanen’. De rechtbank neemt de volgende feiten als uitgangspunt voor de beoordeling van de bewijsvraag. Op 12 maart 2014 bezocht verdachte met een aantal partijleden de markt in Den Haag waar hij in een interview uitsprak dat de mensen voor wie zij het doen stemmen op een stad met, als het even kan, wat minder Marokkanen. Een week later hield de verdachte een speech bij een verkiezingsbijeenkomst waarin hij drie vragen stelde aan het aanwezige publiek. De derde vraag die de verdachte stelde was: *“Willen jullie in deze stad en in Nederland meer of minder Marokkanen?”* Het publiek antwoordde hierop door meermalen ‘minder’ te scanderen en hierbij te klappen. Het openbaar ministerie vervolgt de verdachte voor (het medeplegen van) groepsbelediging (artikel 137c Sr) en (het medeplegen van) het aanzetten tot haat en discriminatie (artikel 137d Sr) op beide bijeenkomsten.

De rechtbank begint haar uitspraak met het weergeven van de essentie van deze strafzaak, namelijk de complexe relatie tussen het recht op vrijheid van meningsuiting en de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen, in casu Marokkaanse Nederlanders. Ter inleiding stelt de rechtbank voorop dat de vrijheid van meningsuiting één van de fundamentele van de Nederlandse democratische samenleving vormt. Een democratische samenleving vergt dat er dus ook ruimte is voor het uitdragen van informatie, denkbeelden en opvattingen die de Staat of een groot deel van de bevolking kunnen choqueren, kwetsen of verontrusten. Aan de uitoefening van deze vrijheid kunnen echter beperkingen worden gesteld, onder meer ter bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. De maatstaf of sprake is van strafbare feiten is het recht. Van een politiek proces is geen sprake, omdat een gekozen volksvertegenwoordiger niet boven de wet staat. Een veroordeling beperkt de verdachte niet in zijn mogelijkheden om zich te uiten en problemen die hij als politicus waarneemt te benoemen: een veroordeling betekent slechts dat hij ten aanzien van de strafbare uitlatingen niet wordt beschermd door de vrijheid van meningsuiting.

Van belang is of de bedoelde uitlatingen zien op ‘ras’ in de zin van de artikelen 137c en 137d van het Wetboek van Strafrecht. In de Memorie van Toelichting op het wetsvoorstel waarin de artikelen 137c en 137d zijn aangepast, stelt de regering dat het begrip ‘ras’ moet worden uitgelegd naar de kennelijke strekking van artikel 1 van het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie uit 1966 (hierna: IVUR). In dit artikel wordt onder ‘rassendiscriminatie’ verstaan elke vorm van onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur op grond van ‘ras’, ‘huidskleur’, ‘afkomst’ of ‘nationale of etnische afstamming’. De rechtbank overweegt dat de verdachte de groep landgenoten over wie hij het had, heeft geïdentificeerd op een voor iedereen heldere en duidelijke wijze door te verwijzen naar wat nu juist hen onderscheidt van andere bevolkingsgroepen in Nederland: hun gemeenschappelijke Marokkaanse afkomst. De rechtbank is om deze reden van oordeel dat de gebruikte term ‘Marokkanen’ verwijst naar de in het IVUR opgenomen kenmerken ‘afkomst’, ‘nationale afstamming’ en ‘etnische afstamming’. Daarom is er sprake van een ras in de zin van artikel 137c en 137d Sr.

De vraag of er sprake is van groepsbelediging wegens ras dient te worden vastgesteld aan de hand van drie in de jurisprudentie ontwikkelde toetsingscriteria. Ten eerste oordeelt de rechtbank dat de inhoud van de uitlating beledigend is. De verdachte heeft met zijn vraag binnen de Nederlandse samenleving een hele bevolkingsgroep apart gezet. Deze groep kan in de visie van verdachte, anders dan andere landgenoten, immers minder aanspraak maken op verblijf in Nederland en moet in omvang slinken. De groep wordt collectief aangesproken en collectief in haar eigenwaarde aangetast. De hele Marokkaanse bevolkingsgroep wordt weggezet als minderwaardig ten opzichte van andere Nederlanders. De gewraakte tekst, in samenhang met de rest van de speech beoordeelt de rechtbank als zonder meer denigrerend en daardoor beledigend voor de bevolkingsgroep Marokkanen. Daarna moet er getoetst worden of de bredere context het beledigende karakter wegneemt. De jurisprudentie van het EHRM over de uitlatingsvrijheid van politici omvat grofweg twee lijnen: enerzijds de lijn dat aan verkozen vertegenwoordigers en andere politici een ruime uitingsvrijheid moet worden gegund en anderzijds de lijn dat juist zij vanwege hun belangrijke maatschappelijke functie moeten vermijden dat ze in hun openbare uitingen de intolerantie voeden. De omstandigheden van het geval maken of de ene dan wel de andere lijn wordt gevolgd. De rechtbank constateert hieromtrent dat de verdachte zijn uitlatingen heeft gedaan op een moment dat hij er zeker van was dat audiovisuele media deze zouden vastleggen en zouden uitzenden op de nationale televisie. Het EHRM acht hierbij van belang de impact die uitlatingen door het gebruik van audiovisuele media kunnen hebben op het kiezerspubliek dat via de televisie kan worden bereikt, de omstandigheid dat een uitlating kan doordringen tot de intimiteit van de woning en de

omstandigheid dat een publiek, onder wie minderjarigen, niet of nauwelijks aan een uitlating kan ontkomen. Ook ziet het EHRM meer ruimte voor vrijheid van meningsuiting tijdens een debat. De uitlatingen van verdachte zijn echter niet gedaan tijdens een debat, maar via de media. Ook zijn de uitlatingen van tevoren goed doordacht, omdat ze vooraf zijn besproken, er gekozen werd voor een opruiende manier van vragenstellen en ervoor is gezorgd dat het publiek het juiste antwoord scandeerde. De rechtbank oordeelt dat het juist in de spiegelbeeldige situatie is dat het EHRM een groter gewicht toekent aan het recht op vrijheid van meningsuiting. Er werd volgens de rechtbank geen bijdrage geleverd aan het publieke debat. De context kan dus ook het beledigende karakter niet wegnemen. De derde toets (de vraag of de uitlatingen onnodig grievend zijn) hoeft vanwege de uitkomst van de eerste en tweede toets niet meer uitgevoerd te worden.

De rechtbank gaat nog wel over tot een nadere toetsing aan artikel 10, lid 2 van het EVRM. Als een veroordeling op grond van artikel 10, tweede lid EVRM een toegelaten beperking van de vrijheid van meningsuiting vormt, staat artikel 10 lid 1 EVRM een strafrechtelijke veroordeling voor de tenlastegelegde uitingsdelicten niet in de weg. Dat is het geval als de beperking bij wet is voorzien, een gerechtvaardigd doel dient en noodzakelijk is in een democratische samenleving. De beperking is in ieder geval voorzien bij wet en een mogelijke veroordeling dient in elk geval de bescherming van de rechten van anderen als bedoeld in artikel 10, lid 2 EVRM. De vraag moet worden beantwoord of een strafrechtelijke veroordeling noodzakelijk is in een democratische samenleving. Een dringende maatschappelijke noodzaak is vereist voor zo'n beperking. De rechtbank moet vaststellen, op basis van de inhoud van de uitlatingen en de context waarin deze zijn gedaan, of de tussenkomst van autoriteiten proportioneel was in relatie tot de legitieme doelstellingen van de beperking van de vrijheid van meningsuiting. Het EHRM kent een groot gewicht toe aan het recht op vrijheid van meningsuiting in zaken waarin uitlatingen gericht zijn op politici of autoriteiten en bedoeld zijn om machthebbers te bekritisieren. In deze zaak is dat niet het geval, omdat verdachte zich met zijn uitlatingen expliciet heeft gericht op een minderheidsgroep in Nederland die hij als inferieur heeft weggezet. Het EHRM heeft in verschillende uitspraken laten doorklinken dat juist in die situatie ook de vrijheid van meningsuiting van politici kan worden begrensd.² Het strafbaar stellen van dergelijke uitlatingen is dan ook noodzakelijk in een democratische samenleving, aldus de rechtbank. Het recht op vrijheid van meningsuiting in de zin van artikel 10 EVRM beschermt de uitlatingen van de verdachte op 19 maart 2014 dus niet.

De rechtbank acht dan ook wettig en overtuigend bewezen dat verdachte zich op 19 maart 2014 schuldig heeft gemaakt aan groepsbelediging. Ook volgt er een veroordeling voor aanzetten tot discriminatie ten aanzien van de uitlatingen gedaan op 19 maart 2014. Wat betreft de uitlatingen gedaan op 12 maart 2014 wordt verdachte van alle tenlastegelegde feiten vrijgesproken. Wat betreft de vraag welke straf zou moeten worden opgelegd, overweegt de rechtbank dat het hoofddoel van het strafproces de beantwoording van de vraag was of de verdachte zich schuldig heeft gemaakt en met dit vonnis is die vraag beantwoord. In de gegeven omstandigheden ziet de rechtbank dus aanleiding te volstaan met de vaststelling dat verdachte zich als politicus schuldig heeft gemaakt aan groepsbelediging en het aanzetten tot discriminatie. Daarmee acht de rechtbank hem voldoende gestraft en volgt er dus geen oplegging van een straf of maatregel.

ARTIKEL 11 EVRM: BEGRIP 'VERENIGING' ('ASSOCIATION')

Hoge Raad 20 december 2016, ECLI:NL:HR:2016:2910

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: artikel 11 EVRM, vrijheid van vereniging, begrip 'vereniging' ('association'), bij wet ingesteld publiekrechtelijke beroepsorganisatie.

Het gaat in deze zaak om een verdachte die in het openbaar de benaming accountant heeft gevoerd en zich zodanig heeft gedragen, dat dat daardoor bij het publiek redelijkerwijs de indruk kan zijn gewekt, dat hij tot het voeren van die benaming gerechtigd was, zulks terwijl hij niet was ingeschreven in het accountantsregister. Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft hem wegens overtreding van artikel 41, tweede lid, van de Wet op het accountantsberoep veroordeeld.

In cassatie wordt erover geklaagd dat het hof het verweer heeft verworpen dat deze bepaling buiten toepassing moet blijven vanwege strijd met artikel 11 EVRM (het recht op vrijheid van vereniging).

Uit de relevante wetgeving volgt dat degene die is ingeschreven in het accountantsregister van rechtswege lid is van de Nederlandse beroepsorganisatie van accountants (NBA). Deze organisatie:

- is bij wet ingesteld;
- is op grond van de bij wet opgedragen taken belast is met a. het bevorderen van een goede beroepsuitoefening door accountants, b. het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van accountants, c. het dragen van zorg voor de eer van de stand van de accountants en d. het dragen van zorg voor de praktijkopleiding;

² EHRM 23 september 1994, 15890/89 (*Jersild/Denemarken*); EHRM 16 november 2004, 23131/03 (*Norwood/Verenigd Koninkrijk*); EHRM 6 juli 2006, 59405/00 (*Erbakan/Turkije*), EHRM 10 juli 2008, 15948/03 (*Soulas e.a./Frankrijk*); EHRM 16 juli 2009, 15615/07 (*Féret/België*); EHRM 20 april 2010, 18788/09 (*Le Pen/Frankrijk*); EHRM 9 februari 2012, 1813/07 (*Vejdeland/Zweden*); EHRM 15 oktober 2015, 27510/08 (*Perinçek/Zwitserland*).

- dient met deze taken het publieke belang; en
- heeft ter uitvoering van die taken publiekrechtelijke regelgevende bevoegdheden en toezichthoudende bevoegdheden.

Tegen deze achtergrond verstaat de Hoge Raad de motivering van de verwerping van het verweer zo, dat het hof heeft geoordeeld dat de NBA niet kan worden aangemerkt als een ‘vereniging’ - in de authentieke verdragstalen: ‘association’ - in de zin van art. 11 EVRM en dat de in die bepaling verwoorde vrijheid van vereniging daarom niet in de weg staat aan de toepassing van art. 41, tweede lid, WAB. Dat oordeel is volgens de Hoge Raad juist, aangezien de NBA een bij wet ingestelde beroepsorganisatie is, die is ingebed in publiekrechtelijke structuren, die administratieve, regelgevende en toezichthoudende bevoegdheden heeft en die doelstellingen nastreeft van algemeen belang.

MENSENHANDEL: STRAFBAARSTELLING ARTIKEL 273f, EERSTE LID, AANHEF EN ONDER 3, WETBOEK VAN STRAFRECHT EN HET DISCRIMINATIEVERBOD

Hoge Raad 20 december 2016, ECLI:NL:HR:2016:2909

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: mensenhandel, artikel 18 VWEU, artikel 273f lid 1 sub 3 Sr, uitbuiting, discriminatieverbod.

Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft de verdachte in deze zaak veroordeeld onder meer wegens het aanwerven en/of meenemen van het slachtoffer met het oogmerk om het slachtoffer in een ander land ertoe te brengen zich beschikbaar te stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met of voor derden tegen betaling, hetgeen strafbaar is gesteld bij artikel 273f, eerste lid, aanhef en onder 3 Sr).

In cassatie wordt erover geklaagd dat toepassing van deze strafbaarstelling in strijd is met het Unierecht, in het bijzonder het discriminatieverbod van artikel 18 VWEU, omdat de aanwerving van meerderjarigen voor vrijwillige prostitutiewerkzaamheden alleen strafbaar is gesteld voor zover deze personen uit het buitenland worden geworven.

De Hoge Raad acht deze klacht ongegrond. Als het middel bedoelt te stellen dat het enkele aanwerven van personen ten behoeve van vrijwillige prostitutiewerkzaamheden in een ander land zonder meer strafbaar is gesteld, dan miskent het middel dat ‘uitbuiting’ een impliciet bestanddeel is van artikel 273f, eerste lid, aanhef en onder 3 Sr (HR 17 mei 2016, [ECLI:NL:HR:2016:857](#)). Bovendien houdt de bewezenverklaring ook in dat de verdachte de betrokken persoon onder meer door dreiging met geweld heeft geworven met het oogmerk van seksuele uitbuiting (artikel 273f, eerste lid, aanhef en onder 1, Sr) en dat hij opzettelijk voordeel heeft getrokken uit de seksuele uitbuiting van die persoon (artikel 273f, eerste lid, aanhef en onder 6, Sr). In dit geval kan daarom niet worden gezegd dat de veroordeling uitsluitend berust op het uit het buitenland aanwerven en/of meenemen van een persoon.

Omdat de klacht niet tot cassatie kan leiden, wijst de Hoge Raad het verzoek tot het stellen van prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie af.

OVERLEVERING EN DE GEVOLGEN VAN HET PETRUHHIN ARREST

Rechtbank Amsterdam 13 december 2016, ECLI:NL:RBAMS:2016:8435

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: overlevering, uitlevering, Petruhhin arrest, voorkeur voor vervolgingsoverlevering boven vervolging in Nederland.

Het gaat in de zaak om een Nederlander wiens vervolgingsoverlevering wordt verzocht door een Luxemburgse justitiële autoriteit. De feiten zouden gedeeltelijk op Nederlands grondgebied zijn begaan, hetgeen op grond van artikel 13, eerste lid, aanhef en onder a, OLW in beginsel een weigeringsgrond oplevert. Volgens de verdediging moet de rechtbank de overlevering op grond van deze bepaling weigeren, omdat het [Petruhhin arrest](#) van het Hof van Justitie van de Europese Unie³ meebrengt dat de vervolging in Nederland moet plaatsvinden. De doelstelling van de beoogde vervolging in Luxemburg – het zoveel mogelijk vermijden van het risico van straffeloosheid – blijft gehandhaafd bij een vervolging in Nederland, maar het recht op een private life, family life wordt sterker gewaarborgd met een vervolging in Nederland. Met uitwisseling van informatie tussen de lidstaten is een minder ingrijpende maatregel dan overlevering aan Luxemburg voorhanden, aldus de verdediging.

De rechtbank verwerpt dit verweer. Zij wijst daartoe allereerst op twee belangrijke verschillen met het arrest. Anders dan in het arrest:

- is geen sprake van *uitlevering* aan een *derde land*, maar van *overlevering* aan een *lidstaat*, zodat de opgeëiste persoon, ook indien de rechtbank de overlevering zou toestaan, *binnen de Europese Unie* zou blijven;
- is geen sprake van *ongelijke behandeling* tussen *eigen onderdanen* en *onderdanen van andere lidstaten*.

³ Samengevat in de Nieuwsbrief van september 2016.

Daarom ziet de rechtbank niet in hoe uit de voorkeur voor een overlevering *binnen* de Europese Unie ten behoeve van een vervolging *binnen* de Europese Unie boven een uitlevering *buiten* de Europese Unie ten behoeve van een vervolging *buiten* de Europese Unie, zoals die blijkt uit het arrest, zou volgen dat het de voorkeur verdient dat vervolging van de opgeëiste persoon in Nederland en niet in Luxemburg plaatsvindt.

Als het arrest toch relevant is voor overlevering binnen de Europese Unie, dan geldt dat Kaderbesluit 2002/584/JBZ en de Overleveringswet regelingen bevatten die hetzelfde bewerkstelligen als het door het Hof in het arrest *Petruhhin* geformuleerde alternatief voor uitlevering: vervolgingsoverlevering onder een terugkeergarantie tast de uitoefening van de vrij verkeer rechten van een Unieburger minder aan dan de vervolgingsuitlevering aan een derde land, terwijl tegelijkertijd door de vervolging in de uitvaardigende lidstaat en, in voorkomend geval, de tenuitvoerlegging van de opgelegde straf in de uitvoerende lidstaat het risico van straffeloosheid zoveel mogelijk wordt vermeden.

Ten slotte wijst de rechtbank erop dat analoge toepassing van het *Petruhhin* arrest op de onderhavige zaak de opgeëiste persoon niet zou baten: de officier van justitie zou dan in de gelegenheid moeten worden gesteld om te bezien *of* hij een vervolging in Nederland tegen de opgeëiste persoon zou willen instellen (uit het arrest *Petruhhin* volgt immers niet *dat* een vervolging moet worden ingesteld). Uit de vordering ex artikel 13, tweede lid, OLV blijkt dat de officier van justitie niet tot vervolging in Nederland wil overgaan. Die vordering is in redelijkheid gedaan.

KORTE SIGNALERINGEN

Artikel, M. Stremmer, 'De constitutionele crisis in Polen: een uitdaging voor de EU', *Ars Aequi* december 2016.

Trefwoorden: Trybunal Konstytucyjny, artikel 2 VEU, inbreukprocedure (artikel 7 VEU).

[Hyperlink](#)

Artikel, M. Pontier, 'Het ICC en de levenslange gevangenisstraf', *NJB* 2016/2175 28 november 2016.

Trefwoorden: levenslange gevangenisstraf, Internationaal Strafhof, vijftienvig jaar, rehabilitatie.

[Hyperlink](#)

Artikel, P.H.P.H.M.C. van Kempen, 'Het zwijgrecht, het recht op toegang tot een raadsman en de cautieplicht – beperking daarvan bij reële acute ernstige dreigingen voor het leven, de fysieke integriteit of de vrijheid?', *Delikt & Delinkwent* 2016/71, 3 december 2016.

Trefwoorden: artikel 29 Sv, artikel 6 EVRM, zwijgrecht, cautieplicht, eerlijk proces-waarborgen.

[Hyperlink](#)

Artikel, V.H. Glerum, 'Recente rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie over het Europees aanhoudingsbevel', *Delikt & Delinkwent*, 2016/79, december 2016

Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel, Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, grondrechtenbescherming, faciliteren justitiële samenwerking.

[Hyperlink](#)

Brief van de minister van Veiligheid & Justitie, 'EU voorstel: Verordening oprichting Europees openbaar ministerie COM (2013) 534', 21 november 2016.

Trefwoorden: Europees Openbaar Ministerie, ernstige vormen van EU-fraude, materiële bevoegdheid EOM.

[Hyperlink](#)

Wet van 17 november 2016, houdende implementatie van richtlijn nr. 2013/48/EU (de Salduz- richtlijn): Kamerstukken II, 2016/17, 34157, 475.

Trefwoorden: Salduz, rechtsbijstand bij verhoor, intreding vermoedelijk 1 maart 2017.

[Hyperlink](#)

Wet van 17 november 2016, houdende wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met aanvulling van bepalingen over de verdachte, de raadsman en enkele dwangmiddelen, 8 december 2016, *Stb.* 2016, 476.

Trefwoorden: Salduz implementatie, rechtsbijstand, raadsman bij het politieverhoor.

[Hyperlink](#)

Ontvankelijkheidsbeslissing, EHRM 8 november 2016, 56511/16 (Mercan/Turkije).

Trefwoorden: arrestatie rechter, niet-ontvankelijkheidsbeslissing, maatregelen Turkije, artikel 15 EVRM, coup poging, uitputting nationale rechtsmiddelen.

[Hyperlink](#)

Ontvankelijkheidsbeslissing, EHRM 29 november 2016, 59061/16 (Zihni/Turkije).

Trefwoorden: ontslag leraar, niet-ontvankelijkheidsbeslissing, maatregelen Turkije, artikel 15 EVRM, coup poging, uitputting nationale rechtsmiddelen.

[Hyperlink](#)

Resolutie van het Europees Parlement van 11 december 2016 over het jaarverslag inzake mensenrechten en democratie in de wereld in 2012 en het beleid van de Europese Unie ter zake (2013/2152(INI)) (*PbEU* 2016, C 468/13)

Trefwoorden: speciale vertegenwoordiger van de EU voor mensenrechten (SVEU), EU-richtsnoeren inzake mensenrechten, mensenrechtenclausules in handelsverdragen, democratisering.

[Hyperlink](#)